

3.6.2013

Luonnos 1

Timo Karjalainen
timokarjalainen.fi

Julkaistu kotisivullani lehdellä 'Kestävä tieto' (<http://timokarjalainen.fi/6>)

Perustuslaki on syytä perustaa tieteelliselle normiperustalle

Juhani Kahelinin Uuden Suomen puheenvuoro ”Perustuslaki on kansan takuu enemmistövaltaa vastaan” (31.5.2013 14:15,

<http://juhanikahelin.puheenvuoro.uusisuomi.fi/141495-perustuslaki-on-kansan-takuu-enemmistovaltaa-vastaa#kommentoi>) on tärkeä ja ajankohtainen keskustelun avaus. Jatkan keskustelua mielestäni tärkeimmistä Kahelinin (K) korostamista seikoista, jotka suuresti perustuvat ranskalaisprofessori Rosanvallon (R) kirjaan ’Demokraattinen oikeutus’.

Lainausmerkkien sisällä olevista seikoista olen R&K:n kanssa samaa mieltä, ellen toisin mainitse. ”Perustuslaki nousee politiikan keskiöön.” Minusta tarvitaan kansan ymmärtämää selvää ohjenuoraa eli perustuslakia lainsäädännön kehittämisen ja tulkinnan avuksi. Ministerit, kansanedustajat, lainvalmistelijat sekä muut ihmiset sekä yritykset ja muut instituutiot eivät muuten selviä tulevaisuudessa nopeasti kasvavassa, ammattijuristienkin vaivoin hallitsemassa lainsäädännöllisessä viidakossa.

Hyvä perustuslaki ei ole lyhyt ja epäselvä, kuten Napoleon vitsaili. Se voi olla pitkä, kunhan se on riittävä selvä ja sisäisesti riittävän ristiriidaton; ei siis epäselvä ja pitkä, kuten Suomen ja eräiden Kreikan pankkien solmima tuottojen vaihtosopimus, jota kutsutaan myös lainavakuuksia koskevaksi sopimukseksi.

R&K korostavat kahta peruskysymystä: ”Mikä on perustuslain tarkoitus? Käytetäänkö enemmistövaltaa väärin?” R&K toteavat oikein: ”Enemmistövalta johtaa helposti väärinkäytöksiin.” Tämän takia perustuslain tarkoitusta tulee selventää perin pohjin, myös maallikkojen keskuudessa. Selventämisen tärkeä lähtökohta on se, että enemmistö ei ole aina ja välttämättä oikeassa kaikissa asioissa, vaikka monissa asioissa onkin.

R&K kritisoivat: ”Toimitaan ikään kuin enemmistö olisi kokonaisuus.” ... ”Parlamentti on taantunut yksittäisintressien kaupantekojärjestelmäksi.” Näin on. Uhkana on määrällisesti ja laadullisesti mielettömyyksiin paisuva ’lakikauppojen tavaratalo’, jossa myydään ja ostetaan luvattoman huonosti ja poliittisen yksisilmäisesti valmisteltuja sekavia lakeja. Lakien taloudellisia ja sosiaalisia vaikutuksia ei arvioida riittävästi totuudenmukaisen tiedon, terveen järjen ja mielen sekä perustuslain näkökulmista. Pääasiana tuntuu olevan, että lakikauppa käy ja kaikki saavat jotain. Entropia kasvaa myös normikaupassa. Tässäkään määrä ei kuitenkaan korvaa laatua, pikemminkin päinvastoin. Lainsäädännön laatu on jo kärsinyt.

Perustuslain ohjenuorana tulisi olla R&K:n ajatus: ”Oikeat, oikeutetut ja kestävät ratkaisut syntyvät vain *sisällölliseen yhteisymmärrykseen* pyrkien ja päästen.” (kursivointi minun). Määrällisten seikkojen, kuten poliittisen enemmistön parlamenteissa ja hallituksissa sopiman ”sopivan maailmankuvan”, ei pidä antaa tyrannisoida vähemmistöjen maailmankuvia silloin, kun jälkimmäiset perustuvat *hyvin perusteltuihin totuudenmukaisiin käsityksiin* eli oikeaan tietoon.

Perimmältään hyvässä perustuslaissa ja sen viisaassa totuudenmukaisessa tulkinnassa on kyse filosofisesta, tieteellisestä, valtio-opillisesta ja juridisesta haasteesta. Myös sosiaalisessa eli ihmisten

luomassa lainsäädännössä kannattaa selvittää laadun eli sisällön sekä määrän suhdetta luonnon ja Luojan ihmiselle asettamissa objektiivisissa puitteissa. Näin on jo tapahtunut luonnontieteissä, joiden objektiivisia puitteita selvennettiin Antiikin Kreikassa. Sitten politiikka ja uskonto kielsivät selvittämisen yli 1000 vuodeksi, kunnes Valistuksen aatteen ansiosta luonnontieteet alkoivat 1600-luvulla murtautua eroon politiikan ja uskonnon kahleista. Hyvinvointiyhteiskuntien perusta oli luotu.

Luonnontieteissä, erityisesti, fysiikassa, kemiassa sekä monilla lääketieteen lohkoilla ja viimeisinä vuosikymmeninä myös tietojenkäsittelytieteissä sekä niihin nojautuvassa teknologiassa on edetty huomasti. Poliitiikka ja uskonto eivät enää autoritaarisesti ohjaa luonnontieteellisen tiedon ja teknologian kehitystä *kognitiivisesti*. Sen sijaan lakitieteessä sekä talous- ja muissa yhteiskuntatieteissä politiikka on yhä niskan päällä. Poliitiikan aiempi liittolainen uskonto on korvattu kahdella uudella liittolaisella eli taloudella sekä juridiikalla. Näin on tapahtunut erityisesti globaaleilla finanssimarkkinoilla, jotka nyt heiluttavat Euroopan ja suurta osaa muusta maailman taloudesta.

On onni, että merkitykselliset osat luonnontieteitä ja tietojenkäsittelytieteitä ovat jo löytäneet politiikasta ja taloudesta riippumattoman, käytännössä vakaan, luotettavan, ennustekykyisen ja riittävän tarkan ja *varman tietoperustan*.¹ Varmalle tietoperustalle voidaan menestyksellisesti kerrosta uutta hyödyllistä tietoa, taitoa ja sovelluksia, joilla voidaan myös kehittää rationaalista, tietoon nojautuvaa hyvinvointiyhteiskuntaa. Valitettavasti varma tietoperusta voidaan valjastaa ja on valjastettu myös globaalisti toimivien osittain keinottelevien finanssimarkkinoiden käyttöön, jotka menestyksellisesti hyödyntävät lainsäädännön aukkoja esim. verotuksessa, työ- ja sosiaaliturvassa sekä ilmastoto- ja ympäristölainsäädännössä. Tuon toiminnan hyödyt ja haitat jakautuvat hyvin epätasaisesti ihmisten ja koko ihmiskunnan kesken.

Taistelussa enemmistön mielivaltaa eli väärää demokratiaa vastaan sekä vähemmistön mielivaltaa eli väärän elitismiä vastaan tarvitaan luonnontieteiden varmaa tietoperustaa ja kognitiivista autonomiamia vastaava juridista riittävän vankkaa, luotettavaa, yksiselitteistä, tarkkaa ja *varmaa normiperustaa*. Sille perustuslaki kannattaa rakentaa ja sen avulla tulkita perustuslakia johdonmukaisesti ja oikein.

Perustuslain normiperustan päänrakenteiden tulee olla maallikoille ymmärrettäviä, jotta kaikki kansalaiset voisivat hyväksyä perustuslain toimintansa moraaliseksi ohjenuoraksi. Tällaiselle perustuslailliselle normiperustalle voidaan kerrosta muuta lainsäädäntöä samalla tavalla kuin luonnontieteissä jo kerrosetaan hyödyllistä tietoa ja taitoa vankalle ja varmalle tietoperustalle.

Perustuslain kehittämisen sekä perustuslain viisaan tulkinnan lähtökohdiksi kannattaa ottaa Valistuksen henki ja erityisesti pragmaattinen reduktionistinen tietoteoria. Sen sekä vapauden ja demokratian aatteiden innoittamana Euroopassa ja Amerikassa etsittiin ja löydettiin monia yleispäteviä eli universaaleja luonnonlakeja ja teorioita. Monet niistä valjastettiin yleiseen hyötykäyttöön. Reduktionismi ja Valistuksen henki vaativat päivityksen esim. perustuslain ja muiden normien kohdalla. Jos sitä ei tehdä, suurta osaa Eurooppaa uhkaa pimeää keskiaikaa muistuttava henkinen lamaannus, jolloin Valistuksen henki kukoistaa Euroopan ulkopuolella.

Uskon, koska kovat faktat tukevat uskoani, että Luoja ja Luontoäiti ovat osittain ikään kuin yhteistuumin ja osittain jatkuvassa ilmiriidassa luoneet puitteet luomakunnan *toiminnalle*, tai ainakin *kaikeille* ihmisten toiminnalle. *Määrittelen* Luojan luomat ihmisten toiminnan ehdottomat puitteet täy-

¹ Kvanttimekaniikan tietoperustan epätarkkuus ja epävarmuus eivät ole yleensä merkityksellinen sosiaalisen maailman makrotasoisissa ilmiöissä. Maan painovoimakentässä omena putoaa aina alaspäin. Sähköenergia noudattaa sähkömagnetismin lakeja jne.

sin joustamattomista säännöistä ja periaatteista muodostuviksi.² Niiden edessä ihmiset ovat ehdottoman tasa-arvoisia. Kokeilun-, kilpailun-, riidanhaluinen ja joskus julman epätasa-arvoinen Luontoäiti suosii joustavampia puitteita. Niissä puitteissa ihmiset ovat ehdollisesti eri- ja tasa-arvoisia. Puitteiden joustavuutta ilmentää esim. ihmisten keskimääräisen eliniän ennakoitua nopeampi kasvu useimmissa kehittyneissä maissa. Tästä ilosta kaikki väestöryhmät eivät ole päässeet ja tuskin pääsevät nauttimaan tasapuolisesti. Kauan on kuitenkin vettä Vantaanjoessa vielä virrattava, ennen kuin edes jotkut ihmisyksilöt voittavat kokonaan ajan kuluttavan hampaan ja kuoleman vallan, eli elävät ikuisesti maan päällä.

Milloinkaan lait eivät voi olla täysin ristiriidattomia ja ns. ajan tasalla yhteiskunnan ja tiedon muuttuessa. Luonnontieteiden ja tietojenkäsittelytieteiden voittokulun ei pidä kuitenkaan sumentaa luulemaan, että ihmisille kaikki olisi mahdollista tai että vain mielikuvituksen puutteet estävät kehitystä ja edistystä.

Valitettavasti ihmisten lähes omnipotentteihin kykyihin uskovia ihmisiä on, myös vastuullisilla ja johtavilla paikoilla. Heitä eivät kiinnosta Luojan, Luontoäidin ja Sattuman luomat, toisiaan täydentävien ihmiselämän puitteiden selventäminen. Syytä olisi kiinnostua. Näistä puitteista piittaamattomat ihmiset voivat nimittäin säätää perustuslakeja ja muita lakeja, jotka johtavat terveen järjen ja mielen vastaisiin tilanteisiin sekä normiston sisäisiin, joskus pahoihinkin ristiriitatilanteisiin. Tavallinen laki voi lyödä korville viisasta perustuslakia ja typerä perustuslaki voi estää viisaiden lakien kehittämisen menestyksellisen yhteiskunnan tärkeäksi peruspilariksi.

Esimerkiksi lakiesitys HE95/2005 oli ristiriidassa Suomen uuden perustuslain kanssa. Hallitus esitti, että vain 80 vuotta täyttänyt ja hänen omaisensa voivat vaatia, että hänen hoivapalvelujen tarpeensa objektiivisesti tutkitaan ja arvioidaan, ellei hän ole syntynyt vammaiseksi tai pitkäaikaissairaksi. Kritisoin tuota lakiesitystä HS:n vieraskynässä 13.10.2005 artikkelissani, jonka nimeksi tuli monien vaihtoehtojen joukosta 'Miesten ja naisten hoivantarve olisi arvioitava tasapuolisesti'. (http://files.kotisivukone.com/timokarjalainen.kotisivukone.com/viimeiset_julkaisuni_hs_vieraskynassa_ja_mielipidepalstalla.pdf, s.6). Lailla oli tarkoitus sulkea kylmästi alle 80- vuotiaan kuolevat ihmiset tukijärjestelmän hiljaisiksi rahoittajiksi suomatta heille mahdollisuutta saada tukea tarvitessaan perustuslakimme 6 ja 19 §:n vastaisesti. Myöhemmin kritisoin Yhteiskuntapolitiikka-lehdessä vastaavatyypistä 75 vuoden minimi-ikärajaa. (Ks. kotisivuni välilehti "Kestävä tieto" <http://timokarjalainen.fi/6>).

Lopulta hallitus ja STM joutuivat vanhuspalvelulakia vuonna 2012 säädettäessä myöntämään, että olin HS-artikkelissani ja YP-artikkeleissani oikeassa, myös perustuslakimme näkökulmasta. Koin, että jouduin tästä syystä ja erityisesti vankan ja varman sosiaalisen tiedon selventäjänä valtiollisen työnantajani kiusaamaksi. Sain vuonna 2007 työnantajaltani virallisen varoituksen virkavelvollisuuksieni laiminlyömisestä. Vuonna 2010 minut irtisanottiin 36 vuoden, mielestäni riittävän ansiokkaan työhistorian jälkeen. Tuolloin koin hävinneen tärkeän 'taistelun', mutta nyt olen jo toipunut. Nyt alkaa jo hiukan tuntua siltä, että olen voittamassa 'sotaa' vankan ja varman sosiaalisen tiedon tietoperustan selventämisen puolesta. Normiperusta kuuluu samaan 'perheeseen'.

Olin ja olen oikeassa paitsi em. ikärajaa koskevassa asiassa, myös vuonna 2007 saamani virallisen varoituksen syyn kohdalla. Vanhuspalvelulaki ei ole vielä hyvin toimiva laki. Esim. seurantajärjes-

² Määritelmäni perustuu Valistuksen takaamaan ajattelun ja ilmaisuuden vapauteen. Ilman tällaista ihmisen perusvapautta ei mielestäni ole mitään merkityksellistä, ei edes Jumalaa. On sanottu, että jos Luoja ei ole, ihmiset keksivät Luojan. Olen samaa mieltä. Hyvin monet ihmisiltä selvästi kielletyt seikat sekä niitä ilmentävät kovat faktat puoltavat olettamusta ehdottoman Luojan olemassaolosta, kuten myös monet luonnossa (ainakin sosiaalisesta katsannosta) ehdottomina ilmenevät säännönmukaisuudet, joita luonnonlaeiksi kutsutaan. Rationaalinen ihminen uskoo Luojaan, joka on luonut nämä ehdottomat seikat. Minusta on typerää kuvitella kaikki sattuman tai luonnon oikuiksi tai ihmisten mielikuvituksen aiheuttamiksi tai sen sisäisiksi seikoiksi.

telmää ja asiakasmaksuperusteita ei ole selvennetty, vaikka olen tarjonnut siihen apuani. (Ibid.) Sote-uudistuksen hallintorakenteet peittävät tärkeämmät seikat, kuten palveluprosessien, tietojärjestelmien ja rahoituksen kehittämistarpeet. Jälkimmäisillä saroilla päästään eteenpäin vain, jos kehittämistyön pohjaksi otetaan vankkaa ja varmaa sosiaalista tietoa jäsentävät seikat; siis ne, seikat, joiden selventämisestä sain vuonna 2007 varoituksen ja vuonna 2010 potkut valtion virasta.

Em. taisteluni liittyy myös lakinormeihin ja perustuslakiin. Niidenkin on syytä nojautua tosiseikkoihin ja realismiin eli pragmaattiseen reduktionismiin. Olen eri mieltä R&K:n kannattamasta kauliin idealistisesta, mutta terveen järjen vastaisesta periaatteesta: ”Kaikki kansalaiset ovat tasa-arvoisia tulevaisuuden edessä”. Eivät varmasti ole.

Vaikka suurelta osin kannatan Ranskan vallankumouksen periaatteita, vielä enemmän kannatan ja uskon Valistuksen muihin oppeihin, kuten reduktionismiin. Reduktionismi rakentuu universaalien yhtäältä joustamattomien ja toisaalta joustavien luonnonlakien ymmärtämiseen. Pragmatismissa niitä valjastetaan yleiseen hyötykäyttöön. Reduktionistinen pragmatismi on syytä ottaa pohjaksi ihmisten luomiin normeihin, kuten perustuslain ja sen ”päälle” rakentuvan muun lainsäädännön kehittämisessä. Lakeja ei pidä eikä kannata rakentaa kuin pilvilinnoja. Em. kaunista periaatetta ei ole mahdollista panna käytäntöön. Luonto, ja uskoakseni myös Jumala, kieltävät sen.

Iäkkäiden, elämän taivaltaan hiljalleen jo *lopettelevien* ihmisten ei pidä odottaa ja olettaa saavansa yhteiskunnalta samanlaista tukea ja kohtelua kuin lapset, nuoret ja heidän huoltajansa, jotka vasta aloittavat ja *opettelevat* elämän taivaltaan. Lasten ja nuorten enemmistöllä suurin osa elämää on vielä tulevaisuudessa, iäkkäillä jo peruuttamattomasti vilahtanut menneisyyteen. Menneisyydestä ihminen voi ammentaa itselleen vain muistoja niiden merkitystä vähättelemättä.

Tietyinä hetkenä ihmiset ovat väistämättömästi eriarvoisia tulevaisuuden edessä. Ihmiset eivät voi elää muualla kuin tässä ja nyt, elää hetkestä tulevaan hetkeen. Ihmiset eivät voi (ainakaan vielä pitkään aikaan) hypellä ajan virrassa edestakaisin menneisyyteen, nykyisyyteen ja tulevaisuuteen kuin hyppyrotat; ja jos joskus sen taitavat tehdä, toivon ja lupaan, että saan kirjoittaa lukijan käsillä olevan, peruuttamattomasti kotisivuillani julkaisemani luonnoksen 1 monilta osin uusiksi.

Edellä kuvasin Luojan ja luonnon yhteistuumin säätämiä kiven kovia faktoja, joita voi kutsua abso-luuttisiksi seikoiksi. Ne on ihmisten syytä ottaa huomioon, kun he säätävät perustuslakeja ja muita lakeja perustuslain luomalle normiperustalle.

Viisas perustuslaki ja muu laki siis ”myötäilee” Luojan ihmisille asettamia ehdottoman joustamattomia puitteita sekä luonnon asettamia ehdollisen joustavia puitteita. Viisas perustuslaki ja sen viisas totuudenmukainen tulkinta eivät yritä tehdä mahdottomasta asiasta mahdollista, eikä mahdollisesta mahdotonta. Viisaassa perustuslaissa toki puntaroidaan joustavasti monia seikkoja, jotka ovat viisaasti puntaroitavissa. Puntaroinnissa ei kannata ja pidä toimia samalla tavalla ultrajoustavasti ja julmasti kuin epätasa-arvoa rakastava Luontoäiti; mutta ei myöskään turhan äkkijyrkästi kuin ehdoton Luoja monissa asioissa.

Mahdollisten HE95/2005:ta muistuttavien puntarointivirheiden ehkäisemiseksi kannattaa selventää myös kestävää tietoa, kuten olen jo tehnyt (<http://timokarjalainen.fi/6>). Aion jatkaa tätä työtä ja yhdistää voimiani muiden samalla saralla työtä tekevien kanssa joustavasti voimieni, aikani ja muiden harrastusteni ja elämän sisältöjeni puitteissa. Tähtäimenäni ei ole 36 tunnin raskaan rakkaat työputket, vaan kevyempi ilo ja nautinto, jonka vähemmän työtä tekevä ihminen kokee välillä onnistuessaan. En myöskään tee työtäni vain siksi, että hallitus ja eduskunta yksimielisesti haluavat, että ikääntyneet jatkavat työntekoa. Teen työtä myös oman etuni takia.

Kestävän tiedon ja sitä vastaavan kestävä normiston selventämistä tarvitaan sote-uudistuksen tietojärjestelmien kehittämisessä, työeläkejärjestelmän perustuslaillisen aseman selventämisessä sekä

vanhuspalvelulain jatkotyössä, esim. viisaita asiakasmaksujen perusteita säädettäessä. Tällaisesta työstä ja tiedosta uskon kaikkien hyötyvän. Olemmehan samassa elämän veneessä.